

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет лінгвістики**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан ФЛ

_____ Наталія САЄНКО

« ____ » _____ 2020 р.

**ЗАСАДИ УСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ
(РИТОРИКА)**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
кредитного модуля**

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

спеціальність усі спеціальності

форма навчання заочна

Ухвалено методичною комісією
факультету лінгвістики
Протокол від _____ 2020 р. № _____

Голова методичної комісії
_____ Світлана ІБРАГІМОВА

« ____ » _____ 2020 р.

Робоча програма кредитного модуля «Засади усного професійного мовлення (риторика)» складена відповідно до програми навчальної дисципліни «Засади усного професійного мовлення (риторика)»

Розробник робочої програми:

ст. викладач, канд. філол. наук Юлія МАКОВЕЦЬКА-ГУДЗЬ _____

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри української мови, літератури та культури

Протокол від 27.05.2020 року № 9

Завідувач кафедри

_____ Олена ОНУФРІЄНКО

« ___ » _____ 2020 р.

1. Опис кредитного модуля

Рівень ВО, спеціальність, форма навчання	Загальні показники	Характеристика кредитного модуля
Рівень ВО <i>перший(бакалаврський)</i>	Назва дисципліни <i>Засади усного професійного мовлення (риторика)</i>	Лекції <i>6 год.</i>
Спеціальність <i>усі спеціальності</i>	Цикл <i>загальної підготовки</i>	Практичні <i>2 год.</i>
	Статус кредитного модуля <i>обов'язковий</i>	Самостійна робота <i>52 год.</i>
	Семестр 1 або 2	
Форма навчання <i>заочна</i>	Кількість кредитів <i>2 (60 годин)</i>	Вид та форма семестрового контролю <i>залік, усний</i>

Кредитний модуль «Засади усного професійного мовлення (риторика)» передбачає підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння засадами усного мовлення; вироблення умінь та навичок особистого та професійного спілкування, написання та виголошення промов різного виду, що сприятиме якісному професійному спілкуванню, як під час навчання, так і в подальшій фаховій діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Засади усного професійного мовлення (риторика)» разом з дисциплінами «Історія науки і техніки», «Іноземна мова», «Історія української культури» формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього фахівця.

2. Мета та завдання кредитного модуля

2.1 Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей:

- застосовувати норми усного професійного мовлення;
- запобігати різним формам порушень академічної доброчесності;
- вести ділові та приватні бесіди;
- організувати взаємодію зі співрозмовником, налагодити контакт, встановити зворотній зв'язок.
- використовувати різноманітні вербальні засоби впливу на співрозмовника під час фахового спілкування;
- самостійно підвищувати рівень особистої академічної культури.

2.2. Основні завдання навчальної дисципліни.

Після засвоєння навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- основних понять загальної риторики;
- загальних вимог до усного спілкування;

- основних понять та фундаментальних цінностей академічної доброчесності, її впливу на академічну культуру та якість освіти;
- сучасних методів риторичного аргументування;
- етапів підготовки усної промови;
- принципів безконфліктного спілкування;
- невербальних комунікативних сигналів;
- прийомів активізації уваги слухачів;
- основних законів спілкування;
- полеміки і полемічних прийомів;
- вимог до усних презентацій.

уміння:

- вирішувати комунікативні та мовленнєві завдання в конкретній ситуації спілкування;
- створювати промови на професійну тематику;
- застосовувати досвід формування культури академічної доброчесності та запобігання проявам академічної нечесності;
- вести розгорнутий монолог з фахової проблематики;
- організувати взаємодію з аудиторією, налагодити контакт;
- використовувати невербальні засоби спілкування для досягнення власної мети;
- підготувати академічний виступ для захисту курсового (дипломного) проекту;
- володіти полемічним мистецтвом (диспут, полеміка, дискусія);
- створювати ефективні усні та мультимедійні презентації.

3. Структура кредитного модуля

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні	СРС
1	2	3	4	5
Розділ 1. Основи комунікативної лінгвістики.				
<i>Тема 1.1. Природа спілкування і комунікації.</i>	3	1	-	2
<i>Тема 1.2. Семантика та смисли у комунікації.</i>	3	1	-	2
Разом за розділом 1	6	2	-	4
Розділ 2. Академічна доброчесність та основи академічного красномовства.				
<i>Тема 2.1. Види публічного мовлення.</i>	8	-	-	8
<i>Тема 2.2. Техніка професійної публічної промови.</i>	3	1	-	2
<i>Тема 2.3. Оратор та аудиторія.</i>	3	1	-	2
<i>Тема 2.4. Академічна культура, академічна доброчесність.</i>	8	-	-	8
Разом за розділом 2	22	2	-	20
Розділ 3. Культура усного фахового спілкування. Форми колективного обговорення професійних проблем.				

Тема 3.1. Особливості ділового спілкування.	3	1	-	2
Тема 3.2. Мистецтво аргументації. Особливості професійного дискусивно-полемічного спілкування.	3	1	-	2
Тема 3.3. Суперечка як предмет еристики.	8	-	-	8
Разом за розділом 3	14	2	-	12
ДКР	10	-	-	10
Залік	8	-	2	6
Всього годин	60	6	2	52

4. Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
1	<p>Лекція 1. Природа спілкування і комунікації.</p> <p>Базові поняття мовної комунікації. Комунікативна лінгвістика та її категорії. Структура процесу спілкування. Основні закони спілкування. Вербальні і невербальні компоненти спілкування. Складові успішного виступу: голос, слова, рухи. Слухання і його роль у комунікації.</p> <p>СРС</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції, види і форми спілкування. 2. Особливості міжособистісного спілкування. 3. Зворотний зв'язок у комунікації 4. Моделі спілкування. 5. Елементарні компоненти та засоби комунікації. 6. Комунікативні табу, комунікативні бар'єри. <p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : Підручник для студ. вищих навч. закладів / Ф. С. Бацевич . – Київ : Академія, 2004 . – 342 с. – Режим доступу: http://lib.ltd.ua/основи-комунікативної-лінгвістики-бацевич.html 1. Стернин И.А. Основы речевого воздействия. Учебное издание. – Воронеж: «Истоки», 2012.- 178 с. – Режим доступу: http://sterninia.ru/files/757/4_Izbrannye_nauchnye_publicacii/Rechevoe_vozdejstvie/Osnovi_r_echevogo_vozdeistviya2013.pdf
2	<p>Лекція 2. Техніка професійної публічної промови.</p> <p>Структура професійної публічної промови. Етапи написання та запам'ятовування наукової академічної промови. Страх публічних виступів та прийоми його подолання. Психологічні прийоми впливу на слухачів. Оратор та аудиторія. Стратегія і тактика оратора. Усна та мультимедійна презентація, пітч.</p> <p>СРС</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні методики переконання (сторітелінг). 2. Поняття «опору аудиторії». 3. Роль запитань у публічному виступі та способи відповіді на них.

	<p>4. Словесна маніпуляція та способи її нейтралізації.</p> <p>5. Ефективна імпровізація.</p> <p>6. Особливості усної презентації.</p> <p>Рекомендована література:</p> <p>1. Ораторське мистецтво: підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна і Г. П. Клімової. - Х.: Право, 2013.-208 с. https://www.twirpx.com/file/1035693/</p> <p>2. Стернин И.А. Основы речевого воздействия. Учебное издание. – Воронеж: «Истоки», 2012.- 178 с. – Режим доступу: http://sterninia.ru/files/757/4_Izbrannye_nauchnye_publicacii/Rechevoe_vozdejstvie/Osnovi_r_echevogo_vozdeistviya2013.pdf</p> <p>3. Кузин С. На линии огня. Искусство отвечать на провокационные вопросы – СПб «Эксмо», 2016 – 460с. http://loveread.ec/view_global.php?id=54520</p>
3	<p>Лекція 3. Особливості ділового та професійного дискусивно-полемічного спілкування.</p> <p>Стратегії поведінки під час ділової бесіди. Самопрезентація. Особливості співбесіди з роботодавцем. Дискусія, види дискусій. Критика під час дискусії. Сучасні технології проведення дискусії. Полеміка як форма ораторського мистецтва: функції, принципи, прийоми. Мистецтво перемовин.</p> <p>СРС</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні вимоги до учасників ділового спілкування 2. Роль вербальних і невербальних засобів мовленнєвої культури у формуванні іміджу особи 3. Особливості сприйняття, вивчення, розуміння співбесідника 4. Способи сприйняття критики 5. «Мозковий штурм» як один з кращих методів створення нових ідей <p>Рекомендована література:</p> <p>1. Ораторське мистецтво: підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна і Г. П. Клімової. - Х.: Право, 2013.-208 с. https://www.twirpx.com/file/1035693/</p> <p>2. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням. / С.В. Шевчук., І.В. Клименко. – К.: Алерта, 2011. – 696 с. – Режим доступу: http://futurestudents.at.ua/Dowlands/Shevchuk_S_V_Klimenko_I_V_Ukrayinska_mova_za_p.pdf</p>

5.Практичні заняття

Основні завдання циклу практичних занять – закріпити теоретичний матеріал, засвоєний у ході лекційної частини курсу; навчити студентів узагальнювати набуті знання для вирішення конкретних комунікативних завдань, виробити навички мовленнєвої етики.

№ з/п	Назва теми заняття
1	Практичне заняття 1. Підвищення рейтингу. Залік

6. Самостійна робота

№ з/ п	Назва теми, що виноситься на самостійне опрацювання	Кількі сть годин СРС
Розділ 2. Академічна доброчесність та основи академічного красномовства.		
1	<p>Тема 2.1. Види публічного мовлення.</p> <p>Поняття риторики. Призначення риторики та її роль у суспільному житті. Основні розділи класичної риторики. Жанри публічних виступів. Алгоритм підготовки виступу. Видатні оратори-технарі.</p> <p>Рекомендована література:</p> <p>1. Мацько Л.І. Риторика: Навч. посіб. / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько. – К.: Вища шк., 2003. – 311 с. – Режим доступу: http://www.twirpx.com/file/30201/</p> <p>2. Стернин И.А. Основы речевого воздействия. Учебное издание. – Воронеж: «Истоки», 2012.- 178 с. – Режим доступу: http://sterninia.ru/files/757/4_Izbrannye_nauchnye_publicacii/Rechevoe_vozdejstvie/Osnovi_rechevogo_vozdeistviya2013.pdf</p>	8
2	<p>Тема 2.4. Академічна культура, академічна доброчесність.</p> <p>1. Основні прояви академічної нечесності. Плагіат. Кодекс честі університету. Методи запобігання академічної нечесності. Законодавче поле академічної доброчесності. Поняття інтелектуальної власності</p> <p>Рекомендована література:</p> <p>1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики» ; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова» [Електронний ресурс]. – Київ : Таксон, 2016. – 234 с. https://drive.google.com/file/d/0ByePGdGpHh6Wa1NoR3g4S1FaWVE/view</p> <p>2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18</p> <p>Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19</p>	8
Розділ 3. Культура усного фахового спілкування. Форми колективного обговорення професійних проблем.		
3	<p>Тема 3.3. Суперечка як предмет еристики.</p> <p>Прийоми впливу в суперечках. Типові правила та помилки в суперечках. Мистецтво перемовин. Стратегії перемовин в ситуації конфлікту. Правила етикету ділової бесіди. Залік.</p> <p>Рекомендована література:</p> <p>1. Ораторське мистецтво: підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна і Г. П. Клімової. - Х.: Право, 2013.-208 с. https://www.twirpx.com/file/1035693/</p>	8

7. Індивідуальні завдання

Метою домашньої контрольної роботи (далі – ДКР) закріпити знання студентів, отриманих під час лекційних занять та самостійної роботи з курсу, стимулювати самостійне укладання будь-якого виду промов, закріпити та перевірити вміння використовувати та дотримуватись норм сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні, використовувати навички та вміння, набуті під час проведення практичних занять. ДКР має на меті оцінити практичні уміння студентів.

8. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Система рейтингових балів, критерії оцінювання та умови допуску до семестрової атестації наведено у «Положенні про рейтингову систему оцінки успішності студентів з кредитного модуля (дисципліни) «Засади усного професійного мовлення (риторика)».

9. Методичні рекомендації

Програмою передбачено підвищення рівня комунікативної компетенції студентів. Це значить, що студент повинен отримати знання основ мовної поведінки людини, законів, правил і прийомів спілкування, знання основ полемічної майстерності і технологій публічного виступу, дотримання норм літературної мови, володіння мистецтвом ведення ділової бесіди, знання національних особливостей ділового спілкування, вміння і психологічну готовність ефективно виступати перед будь-якою аудиторією.

При вивченні риторики важливим є не тільки засвоєння теоретичних основ красномовства, а й уміння застосовувати свої знання на практиці. Тому слід уважно поставитися до створення завдань як теоретичного так і практичного характеру. Програма передбачає проведення лекційно-практичних занять, виконання різного роду вправ.

Під час навчання варто застосовувати:

- особистісно-орієнтовані розвиваючі технології, засновані на активних формах і методах навчання що стимулюють пізнавальну діяльність студентів, підвищують їхні власні зусилля в оволодінні знаннями з української

- *Інформативно-рецептивний метод*, що забезпечує системність знань, послідовність викладу, передбачає презентацію навчального матеріалу у процесі розповіді, бесіди з опорою на засвоєння правил та практичної роботи на застосування знань.

- *Репродуктивний метод*, що передбачає відтворення матеріалу за визначеним алгоритмом. Опрацювання навчального матеріалу може відбуватися у процесі виконання вправ за зразками, роботою з науковими виданнями.

- *Метод проблемного викладу* передбачає створення викладачем певної проблемної ситуації (спосіб аналогії, індуктивний спосіб, висунення проблемного питання) є ефективним оскільки залучає студентів до пошуку знань та формує переконаність в істинності одержаних результатів. Метод сприятиме формуванню наукового мислення і пізнання, мотивуватиме студентів до науково-дослідницької роботи.

- *Дослідницький метод* передбачає творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку. Метод активізує пізнавальну діяльність студента.

- *Принципи*: наочності, свідомості, науковості, активності, виховного навчання, систематичності й послідовності, доступності і посильності, індивідуального підходу.

Виконуючи вправи і практичні завдання, студенти повинні отримати ті вміння, які необхідні для контролю над промовою, її аналізу і оцінки. Ці вміння дозволять їм вдосконалити власне мовну майстерність, впевненіше почувати себе в ситуаціях, коли потрібно «встати і сказати»; вільніше спілкуватися з людьми; навчитися конкретним різновидам мовних дій: зробити доповідь, прочитати лекцію, взяти участь в діловій розмові, виголосити тост, привітання, сказати комплімент, висловити публічно і довести свою думку, переконати в своїй правоті, розуміти потреби аудиторії та співрозмовника.

10. Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : Підручник для студ. вищих навч. закладів / Ф. С. Бацевич . – Київ : Академія, 2004 . – 342 с. – Режим доступу: <http://lib.ltd.ua/основи-комунікативної-лінгвістики-бацевич.html>

2. Ораторське мистецтво: підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова та ін.; за ред. М. П. Требіна і Г. П. Клімової. - Х.: Право, 2013.-208 с.
<https://www.twirpx.com/file/1035693/>

Допоміжна

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова» [Електронний ресурс]. – Київ: Таксон, 2016. – 234 с.

<https://drive.google.com/file/d/0ByePGdGpHh6Wa1NoR3g4S1FaWVE/view>

2. Кузин С. На линии огня. Искусство отвечать на провокационные вопросы – СПб «Эксмо», 2016 – 460с. http://loveread.ec/view_global.php?id=54520

3. Мацько Л.І. Культура української фахової мови: Навч. посіб. / Л.І. Мацько, Л.В. Кравець. – К.: «Академія», 2007. – 360 с. Васенко Л.А., Дубічинський В.В., Кримець О.М. Фахова українська мова: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 272 с.

4. Мацько Л.І. Риторика: Навч. посіб. / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько. – К.: Вища шк., 2003. – 311 с. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/30201/>

5. Стернин И.А. Основы речевого воздействия. Учебное издание. – Воронеж: «Истоки», 2012.- 178 с. – Режим доступу:

http://sterninia.ru/files/757/4_Izbrannye_nauchnye_publicacii/Rechevoe_vozdejstvie/Osnovi_rechevogo_vozdeistviya2013.pdf

6. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням. / С.В. Шевчук., І.В. Клименко. – К.: Алерта, 2011. – 696 с. – Режим доступу:

http://futurestudents.at.ua/Dowlands/Shevchuk_S_V_Klimenko_I_V_Ukrayinska_mova_za_p.pdf